

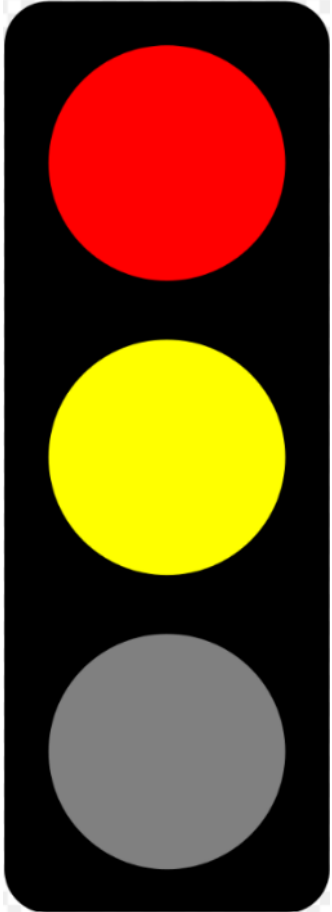
Tiltaksplaner for villrein –Rondane nord og Rondane sør

*Foreløpige anbefalinger fra
prosjektgruppa*

Foto: Per Jordhøy

Prosjektgruppa

Mandat:

Foreslå tiltak som får kvaliteten på Rondane villreinområde fra rødt til gult

- Villreinutvalget for Rondane Nord; Hans Olav Arnekleiv og Per Erik Sannes
- Villreinutvalget for Rondane Sør: Inge Asphoug og Hans-Petter Heier Ruud
- Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten: Jørund Båtstad
- Villreinforum Rondane-Sølnekletten: Jan Olav Solstad
- Innlandet fylkeskommune: Arne Magnus Hekne
- Kommunene: John Olav Sundli og Wenche Hagestuen Dale (fagressurs-plan)
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre: Eirin Berge (observatør)

Ledelse, SFIN, Marit Vorkinn

Sekretariat: NVS, Are Endal Rognes

Tema prosjektgruppa jobber med:

- Arealforvaltning, inkludert hyttebygging
- Ferdsel (motorisert-/ikke-motorisert)
- Sjukdom/parasitter
- Salteplasser
- Predasjon (rovvilt)
- Jaktorganisering
- Bestandsforvaltning
- Klima (effekter)

Foto: Autokamera/NINA

Arealforvaltningen viktig for villreinen

Dyr med god kondisjon:

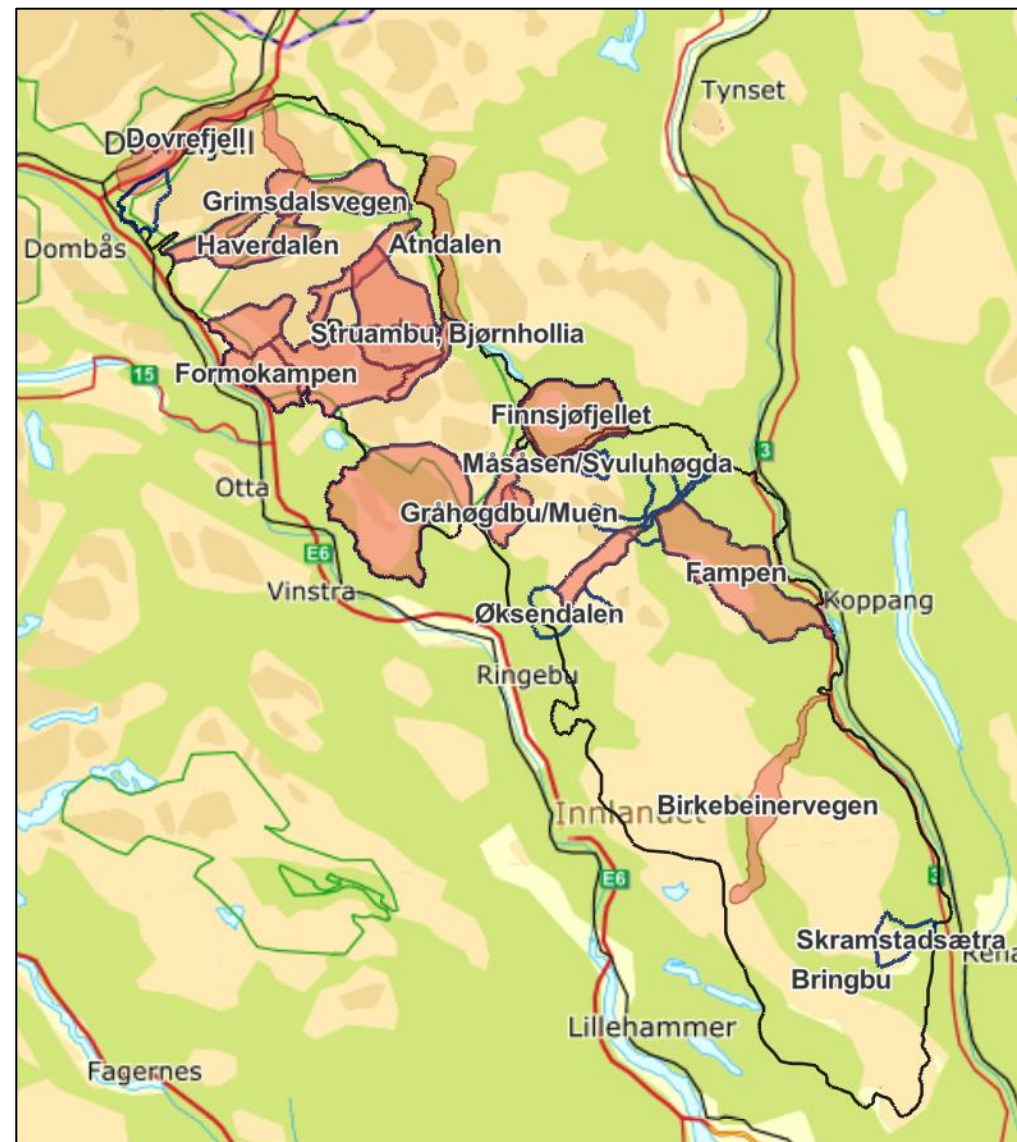
- Større sjanse for å overleve vinteren
- Flere simler blir drektige
- Flere kalver overlever den første sommeren
- Mer motstandsdyktige mot sykdommer
- Større motstandsdyktighet i forhold til rovdyrangrep

Forutsetninger for god kondisjon:

Tilgjengelig beite, godt nok beite, åpne trekkveger

Villreinen trenger en arealforvaltning på tvers av kommunegrensene

- 28 fokusområder der det er, eller kan bli, utfordringer for villreinen som skyldes arealinngrep og menneskelig aktivitet.
- Forebygge i de områdene der det ennå ikke er konflikter
- Må se forvaltningen av området under ett for å unngå at den samla belastningen øker

Tredelt fokus:

**Kritiske områder som har gått ut av bruk
– behov for restaureringstiltak**

**Kritiske områder som står i fare for å gå ut av bruk
- behov for forebyggende tiltak/særlig overvåking**

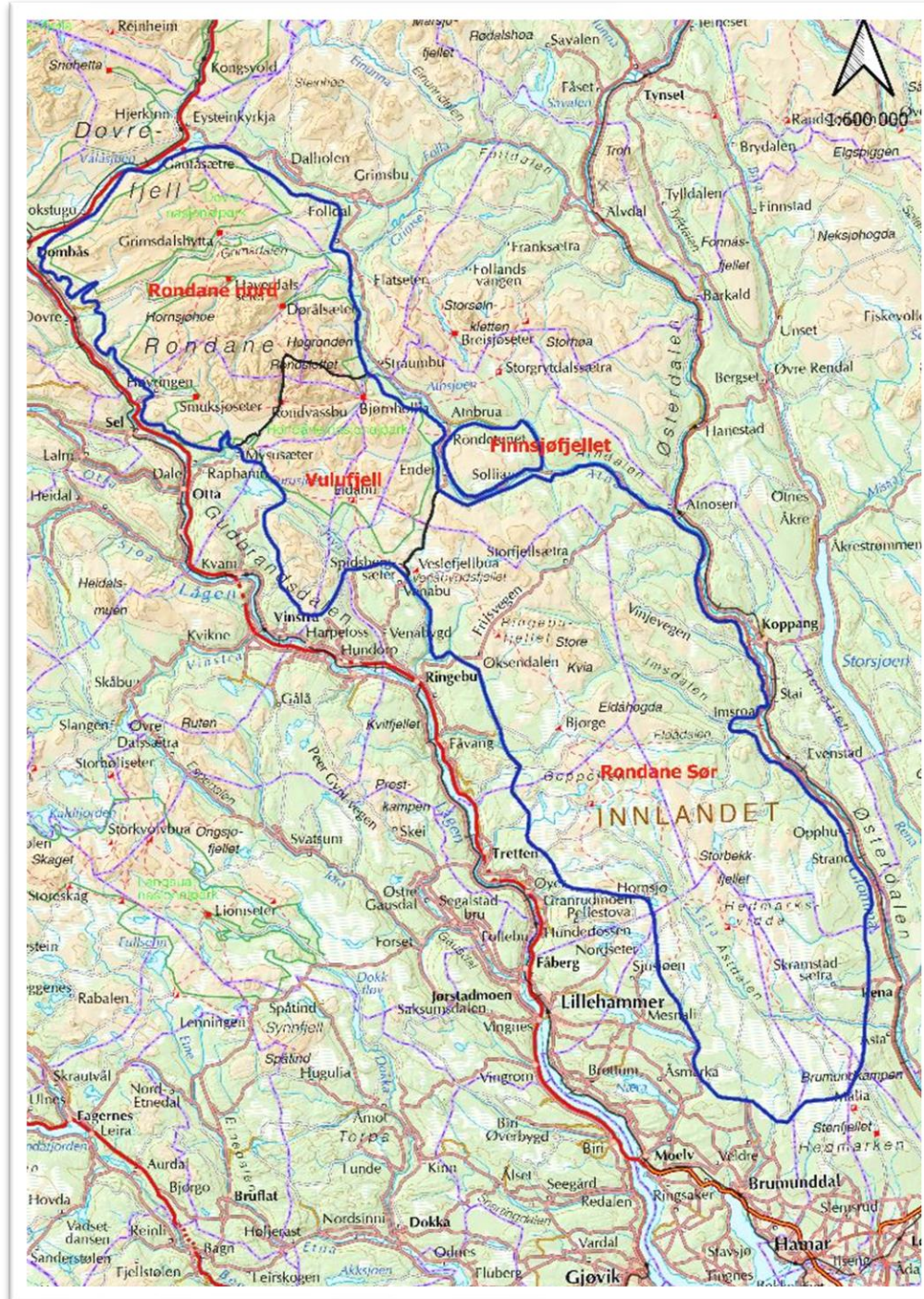
**Større «urørte» områder der det er særlig viktig å
unngå økning av infrastruktur og ferdsel**

Foto: Hans-Petter Heier Ruud

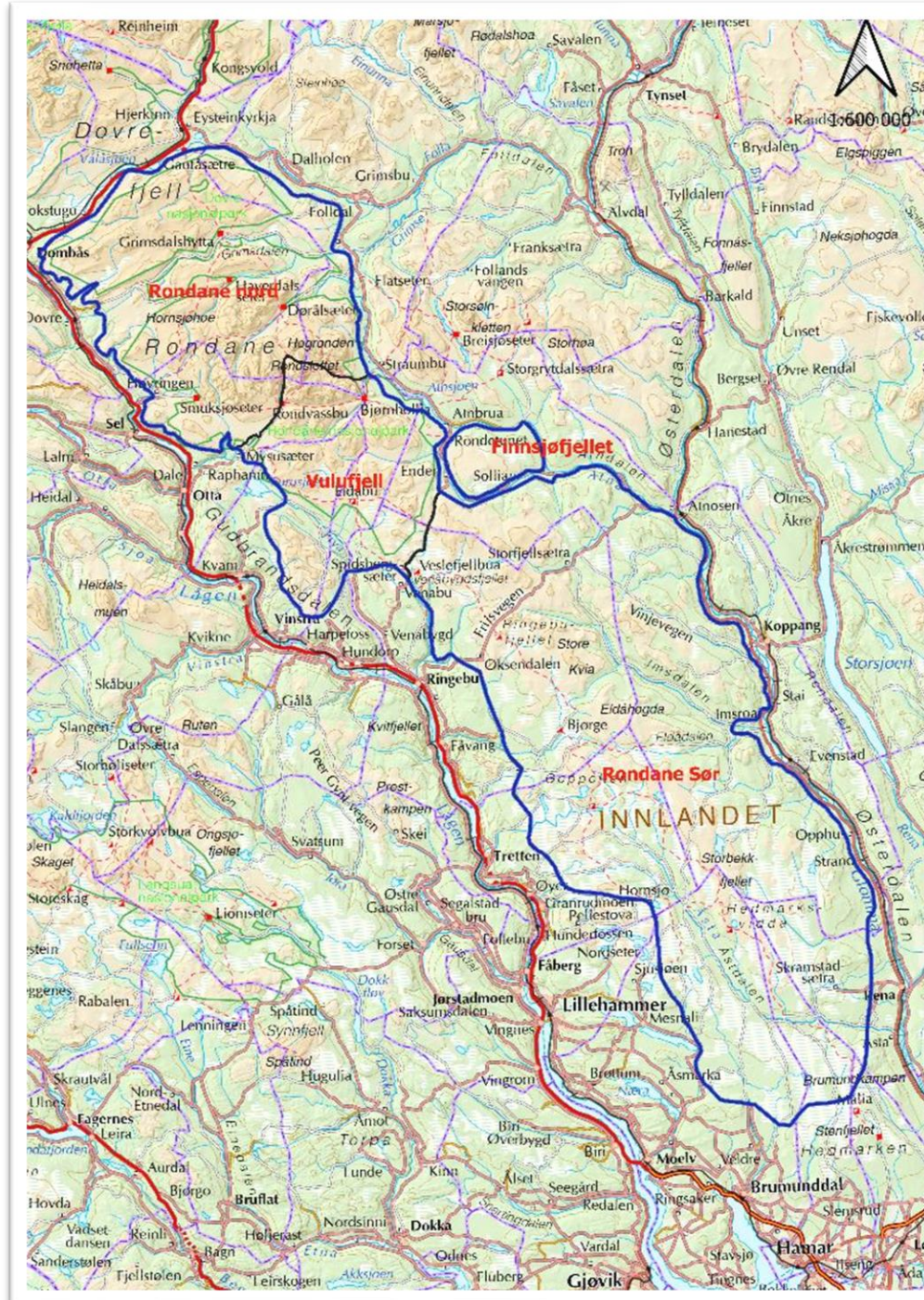
Kritiske områder som har gått ut av bruk – behov for restaureringstiltak

- Trekkområdet på østsida av Rondanmassivet (forbi Bjørnhollia)
- Trekkområdet på vestsida av Rondanmassivet (Skogsætrin-Høvringen-Peer Gynt-Spranget)
- Fv. 27 over Venabygdsfjellet

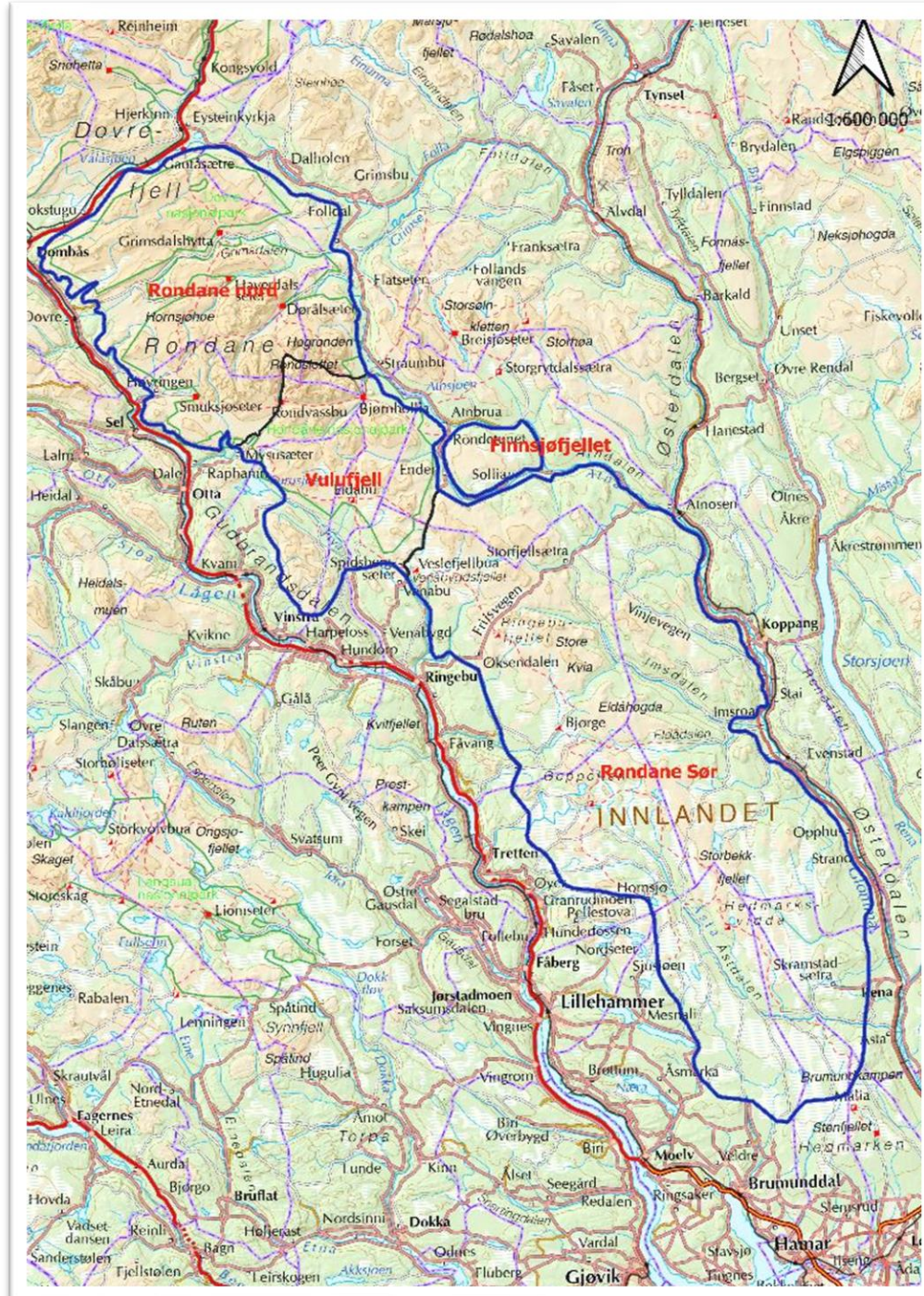
Kritiske områder som står i fare for å gå ut av bruk - behov for forebyggende tiltak/særlig overvåking

- Grimsdalen/Haverdalen
- Trekkområdene til Tjønnseterfjellet
- Området rundt Storfjellseter: Friisvegen, Vinjevegen, Lauvåsen
- Bringbu

Større «urørte» områder der det er særlig viktig å unngå økning av infrastruktur og ferdsel

- Dovre nasjonalpark
- Einsethø-Hornsjøhø-Haverdalen-Sletthø
- Vulufjell
- Skogsområdene mot Østerdalen, fra fv. 27 og sørover
- «Midtstykket»/kjølen i Rondane Sør (fra fv. 27 til Brumundkampen)

Helhetlig arealforvaltning mulig gjennom:

1. Forpliktende regionale planer

2. Statlige planbestemmelser eller retningslinjer for nasjonale villreinområder

3. Areal- og naturregnskap – arealnøytralitet

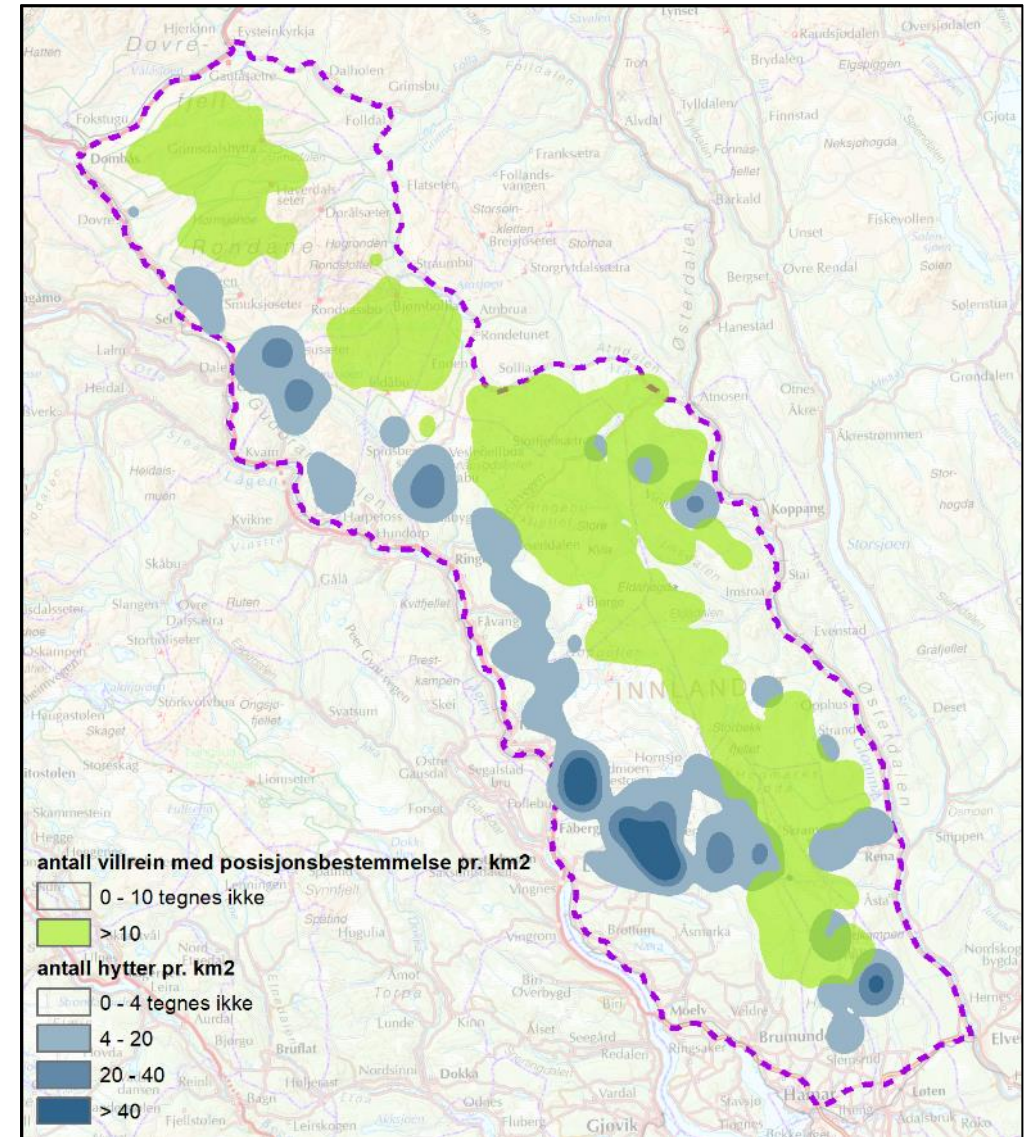
Hytter, tiltak

Regional analyse av status og utviklingstrekk:

- Grunnlag for å utarbeide bindende bestemmelser for videre hyttebygging
- Før slike bestemmelser er vedtatt (regionalt eller nasjonalt), bør ikke nye hytteområder godkjennes.
- I overgangsperioden: Utviklingsmuligheter innenfor gjeldende tomtereserver

Nasjonale tiltak:

- Etablere et nasjonalt fond for å innløse tomter og enkeltstående buer/fritidshus i særlig viktige funksjonsområder for villreinen

Per 21.3.2023 (SSB): 25.384 hytter/buer/setrer innenfor plangrensene regionalplan+ tomtereserver

Styre/begrense ferdsel

- Stort behov for informasjon, men informasjonstiltak er ikke nok.
- Å tilrettelegge for besøksmål i randsona er viktig, men fjelltopper og uberørte snaufjellsområder vil fortsatt være hovedattraksjonen.
- Behov for samarbeid med DNT, reiselivsbedrifter og frivillige lag om informasjon, markedsføring og produktutvikling.
- Fjerne stimerking/turmål: Én t-merka hovedsti gjennom Rondane, sanering av stimerking på øst-vest-gående stier.
- Skiløyper: Kanaliserende effekt, men vurdere både traséer og tidsrom for maskinpreparering/stikking
- Reduserte åpningstider på turisthytter, fjellstyrehytter og andre utleiehytter inne i villreinområdet
- Nasjonalt villreinområde (regionalplan): Forbud mot el-sykkel, kiting, geocacher, turposter og hundekjøring
- Hjemmel for midlertidig ferdselsforbud i særskilte tilfeller

Motorferdsel - veger

- **Viktig å sikre ro i den mest sårbare perioden på våren:** Innskrenke åpningstidene på vinterstengte veger innenfor nasjonalt villreinområde: 15.juni-1.november, men unntak for næringsutøvere
- Gjennomgå og vurdere stopp-, parkerings- og overnattingsmuligheter langs vegstrekningene inn i villreinområdet
- Stopp- og parkeringsforbud vinterstid langs fv. 27 forlenges til 15.mai
- Flytte parkeringa på Spranget til Mysusæter
- Motorferdsel i utmark vinter: Sluttdato 15. april/ 2.påskedag
- Landbruksveger: Stenges med bom

Foto: Kai Rune Båtstad

Jaktorganisering

Mål: Høsting av en bærekraftig ressurs, med minst mulig stress for dyrene

Erfaringsinnhenting pågår

- Reduksjon av jaktperioden
- Flere kort pr. jeger
- Mindre samjakt
- Tidligere avslutning av jakta på kvelden
- Forbud mot jaktradio
- Jaktfrie soner

Effekter av annen jakt:

- Ikke rypejakt etter jul

Fotomontasje: Inge Asphoug

Sjukdom og parasitter

Rondane: Fotråte, hjernemark, ringorm?

Fotråte: I 2019 førte et utbrudd til at anslagsvis 30-40 % av kalvene nord for Ula døde i løpet i perioden fram til september-oktober. Fra tamreindrifta er det kjent at slike sjukdomsutbrudd oppstår når dyrene står tett.

Hjernemark: Har en snegle som mellomvert. Det er større forekomst av snegler i lavereliggende skogsområder enn i høyfjellet. Bidrar til økt kalvedødelighet i Rondane Sør?

Behov for mer kunnskap:

Samarbeid mellom forskningsmiljøer og lokal villreinforvaltning

Foto: Inge Asphoug

Salteplasser

Salteplassene fører til spredning av smitte og parasitter:
Skrantesjuka-Nordfjella,
Ringorm (*N. battus*)-Knutshø
Fotråte? (*Fusobacterium necrophorum*)- Rondane, HV

Tiltak:

- Behov for kartlegging av forekomsten av ringorm i Rondane
- Lære mer om smitte av fotråte
- Diskutere salteplasser med beitelagsledere
- Fjerne ulovlige saltsteiner for vilt

Predasjon/rovdyr

- Villrein og rovdyr har sameksistert i over 10 000 år i Norge
- Forskning antyder at rovdyr har begrenset betydning for villreinen
- Allikevel, økende fare for predasjon ved lav kroppsvekt
- Rondane Sør villreinområde: Kadaversøk 2017-2019:
«Det er gjort få funn av villrein som det har vært mulig å gjøre skadedokumentasjon på i 2019»

Tiltak:

- Sørge for robuste dyr med god kondisjon
- Ønskelig med god dokumentasjon og overvåking
- Ønskelig med samarbeid med kadaverekvipasjer i beitenæringa

Bestandsforvaltning

Kvalitetsnormens kriterier	Rondane Nord	Rondane Sør
Slaktevekt simlekalver (alderskorrigert)		
Antall kalver pr. 100 simle og ungdyr		
Andel eldre bukk (≥ 3 år) pr. voksen simle (≥ 1 år)		

Tiltak:

- Revisjon av bestandsplanene som villreinutvalgene utarbeider

Foto: Hans-Petter Heier Ruud

Klimaendringer

Hvordan påvirkes villreinen?

- Endringer i beite: Stigende tregrense, forskyvning av vekstsesongen
- Tilgang på mat om vinteren: Nedising, mer nedbør
- Økning i sykdommer og parasitter
- Økt ferdsel på våren, i den mest sårbare perioden?

Behov for forsterking av andre tiltak?

Foto: Anders Mossing

Glaset er fullt – hva skal vi prioritere framover?

